

© Совет на Европа/ Европски суд за човекови права, 2012. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот. За понатамошни информации видете ја целосната назнака за авторски права на крајот на овој документ.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Информативна белешка за судската пракса на Судот бр. 101 октомври 2007

Lindon, Otchakovsky-Laurens и July против Франција - 21279/02

Пресуда 22.10.2007 [Голем совет]

Член 10

Член 10-1

Слобода на изразување

Автор и издавач на роман осудени за клеветење на екстремната десничарска партија и нејзиниот претседател: *нема повреда*
Директор на весник осуден за клевета по објавување на петиција со која се повторуваат нападнатите пасуси и се протестира против гореспоменатите осудителни пресуди: *нема повреда*

Член 6

Кривична постапка

Член 6-1

Непристрасен судски орган

Непристрасноста на апелационен суд кога двајца од судиите кои пресудиле дека репродукцијата во весник на определени пасуси од роман е клеветничка веќе еднаш сметале дека пасусите се клеветнички во претходната постапка против авторот и издавачот: *нема повреда*

Факти: Г-дин Lindon, писател, е автор на дело претставено како роман под наслов *Le Procès de Jean-Marie Le Pen (Жан-Мари Ле Пен пред суд)*, коешто упатува на претседателот на Front National, политичка партија од крајната десница. Г-дин Otchakovsky-Laurens е издавачот. Романот, заснован на вистински настани, но со додавање елементи на фикција, зборува за судењето на милитант од Front National кој, откако истакнал постери за неговата партија заедно со други милитант, извршил ладнокрвно убиство на младич со северноафриканско потекло и признаа дека тоа било расистички

криминал. Романот отворено ги покренува прашањата за одговорноста на Front National и на г-дин Le Pen за порастот на расизмот во Франција и за тешкотијата во борба против оваа чума

По постапката поведена од Front National и г-дин Le Pen, г-дин Otchakovsky-Laurens беше осуден за клеветата, а г-дин Lindon за соучесништво во тоа дело. И едниот и другиот беа казнети со парична казна и им беше наредено заеднички да платат обештетување и да објават известување за пресудата. Судот најде дека четири пасуси од книгата се клеветнички, истакнувајќи дека криминалното однесување што се припишува на тужителите не е докажано и дека авторот ги извртел фактите за да го зајакне непријателството на неговите читатели кон г-дин Le Pen и неговата партија.

Само нешто повеќе од еден месец подоцна, дневниот весник *Libération* објави напис во форма на петиција против осудителната пресуда, потпишана од 97 писатели. Написот во целост ги репродуцираше пасусите што судот ги сметаше за клеветнички и ја оспори таквата карактеризација.

Г-дин July, директор на публикацијата *Libération*, беше повикан од Front National и г-дин Le Pen да се појави пред судот, којшто го огласи за виновен за клеветата и му нареди да плати парична казна и обештетување, не заради известување за мислењата на писателите, туку за повторување на делото за кое г-дин Lindon и г-дин Otchakovsky-Laurens беа осудени, со репродуцирањето на нападнатите пасуси.

Парискиот апелационен суд ја потврди пресудата против г-дин Lindon и г-дин Otchakovsky-Laurens во однос на паричната казна, досуденото обештетување и клеветничката природа на три пасуси од книгата што ги содржеа следните забелешки за г-дин Le Pen: дека тој "не е претседател на политичка партија, туку шеф на банда убијци", споредлив со Al Capone; дека неговите зборови и тврдења се полни со „расистички тонови ... во најдобар случај, двај сокриени" и дека "зад (нив) се заканува спектарот на најлоши гадости во историјата на човештвото"; и дека тој е „вамфир кој се храни со горчината на својот електорат, но понекогаш и за нивната крв, како крвта на неговите непријатели". Судот најде дека авторот не се има доволно дистанцирано од изразените гледишта и, без да се доведува во прашање политичката борба или осудувањето на аверзијата кон идеите и вредностите на граѓанските партии, забележа дека недостигале други фактори што можеле да поткрепат одбрана дека не постоела зла намера (наводи сторени со умереност и претходно известување). Касациониот суд ја потврди пресудата.

Во меѓувреме, Парискиот апелационен суд ја потврди осудителната пресуда против г-дин July. Во однос на клеветничката природа на написот, Судот се повика на причините дадени во својата пресуда против г-дин Lindon и г-дин Otchakovsky-Laurens, која, истакна тој, „остана важечка". Тој потоа ја отфрли одбраната за непостоење зла намера, особено зашто целта на подносителите била едноставно да ја изразат својата поддршка за Mathieu Lindon "со повторување со одобрување, од пркос, сите пасуси што судот ги сметал за клеветнички, а без дури и да ја доведат под прашање клеветничката природа на забелешките". Касациониот суд ја отфрли жалбата на г-дин July врз основа на правни поенти, а особено аргументот дека Апелациониот суд имал предрасуди зашто претседателот и еден од другите двајца судии претходно суделе во предметот со г-дин Lindon и г-дин Otchakovsky-Laurens.

Право: Член 10 – Правната основа на осудителната пресуда против апликантите лежи во јасната и достапна одредба на Законот за слобода на печатот од 29 јули 1881, применлива на клеветата, што, согласно домашната

судска пракса, може да се стори и преку белетристичко дело, каде лицето кое тврди дека е наклеветено е јасно посочено. Судската пракса беше стара и доста штура. Сепак, професионалците во издаваштвото имале должност да се запознаат со релевантните законски одредби и судска пракса, дури и ако тоа подразбирало консултирање со специјализирани правници. Вмешувањето, оттука, е пропишано со закон и, исто така, се стреми кон легитимна цел - да се заштити репутацијата или правата на други. Казната досудена на авторот и не била насочена кон аргументите разработени во нападнатиот роман, туку само против содржината на три пасуси од делото. Критериумите применети од Апелациониот суд при проценката дали односните пасуси биле клеветнички или не, го почитувала Член 10.

Да се посочи дека сите написи, дури и белетристички, може да резултираат со осудителна пресуда за клевета, е конзистентно со Член 10. Мора да се признае дека секој кој, на пример, создал или дистрибуирал литературно дело придонел кон размена на идеи и мислења што се суштествени за демократско општество, па оттука обврската за Државата да не ја попречува непотребно нивната слобода на изразување, особено кога, како романот за кој станува збор во конкретниот предмет, делото претставува политички или милитантен израз. Сепак, романописците и оние кои ги промовираат нивните дела, мораат да преземат определени „должности и одговорности“. Наодите за клевета не може да се критикуваат имајќи ги предвид вирулентната содржина на навредливите пасуси и фактот дека тие конкретно ги именуваат Front National и неговиот претседател. Понатаму, утврдено е дека се клеветнички само оние забелешки што ги одразуваат мислите на авторот, а не и оние од кои авторот јасно се дистанцирал.

Наодот на Апелациониот суд дека трите навредливи пасуси не биле базирани на основна верификација е, исто така, конзистентен со судската пракса на Стразбур. Разликата меѓу фактографските изјави, чие постоење може да се покаже, и вредносните судови, чија вистинитост не е подложна на доказ, обично не треба да се прави кога се работи за извадоци од роман освен кога, како во сегашниот случај, делото меша факти и фикција и, оттука, не е чиста белетристика, туку претставува и вистински ликови или факти. Оттука, уште поприфатливо беше да се бара од апликантите да покажат дека наводите содржани во пасусите од новелата за кои е утврдено дека се клеветнички имале „доволно фактографска основа“, зашто тоа не биле само вредносни судови, туку исто така и наводни факти. Покрај ова, Апелациониот суд усвои одмерен пристап, критикувајќи ги апликантите не за тоа што не ја докажале вистинитоста на односните наводи, туку за неспроведувањето на „основна верификација“ однапред.

Наодот на Апелациониот суд дека содржината на нападнатиот напис не била доволно „обезстрастена“ е, исто така, компатибилна со судската пракса на Стразбур. Апелациониот суд даде разумна проценка на фактите на наодите, наоѓајќи дека да се спореди поединец, па дури и политичар кој, како г-дин Реп, се изложува себеси на жестока критика, со „шеф на банда убијци“, да се наведе дека убиство, дури и убиство сторено од измислен лик, е „застапувано“ од него и тој да се опише како „вампиер кој се храни со горчината на својот електорат, а некогаш и со нивната крв“, ги пречекори дозволените граници во вакви прашања“. Вклучените во политички борби треба да покажат минимален степен на умереност и воспитаност. Формулациите кои изразуваат намера од стигматизирање на опонентот и кои може да поттикнат на насилство и омраза го надминуваат она што може да се толерира во политичка дебата, дури и во однос на фигура којашто зазема екстремистичка позиција во политичкиот спектар.

Накусо, осудителната пресуда, потврдена од Апелациониот суд, против авторот и издавачот е базирана врз „релевантни и доволни“ причини. Досудените казни не биле непропорционални.

Што се однесува до г-дин July, издавачки директор на *Libération*, тој е осуден поради тоа што објавил петиција којашто репродуцирала извадоци од романот, коишто содржеле „особено сериозни наводи“ и навредливи забелешки и чии потписници, повторувајќи ги тие наводи и забелешки со одобрување, одрекле дека наводите се клеветнички, и покрај пресудата во таа смисла.

Имајќи ја предвид содржината на навредливите пасуси од романот; потенцијалните ефекти на клеветничките навреди врз јавноста, а заради тоа што се објавени од национален дневен весник со висок тираж; како и фактот дека не било неопходно тие да се репродуцираат за целосно да се извести за уверувањата на авторот и издавачот и за критиките што уследиле, г-дин July ги пречекорил дозволените граници на „провокација“ со репродуцирањето на забелешките, земајќи ја, исто така, предвид и потребата да се заштити репутацијата на лице споменато по име и правата на другите. Покрај ова, досудените парична казна и обештетување биле умерени.

Заклучок: нема повреда (тринаесет наспрема четири гласа).

Член 6 § 1 – Г-дин July навел дека судот не бил непристрасен, зашто двајца од тројцата судии од советот што ја потврдил неговата осудителна пресуда за клеветата поради објавувањето на петицијата веќе имал пресудено, во случајот на првите два апликанти, за клеветничката природа на навредливите пасуси од романот што биле цитирани во петицијата.

Сепак, немало докази што би сугерирале дека двајцата судии за кои станувало збор биле под влијание на лични предрасуди кога решавале за предметот, а во однос на составот на советот на Парискиот апелационен суд, овие стравови не биле објективно оправдани од следниве причини.

Иако тие се поврзани, фактите во двата предмета се разликуваат и „обвинетиот“ не е ист. Понатаму, јасно беше дека пресудите донесени во случајот на авторот и издавачот на романот не содржат никакви претпоставки во однос на вината на г-дин July. Иако во пресудата во предметот на г-дин July, Парискиот апелационен суд се повикуваше, во однос на клеветничката природа на односните пасажии, на пресудата што ја имаше изречено во предметот на г-дин Lindon и г-дин Otchakovsky-Laurens, тоа беше зашто претходната пресуда имаше станато *res judicata*. Прашањето на постоењето или непостоењето на зла намера кај г-дин July сепак остана отворено, и не беше под предрасуда од првата пресуда.

Присуството на двајцата критикувани судии во совет што подоцна успешно ги донесе двете пресуди за кои станува збор, не може да фрли дамка врз објективната непристрасност на судовите: што се однесува до карактеризацијата на текстот како клеветата, секој друг судија ќе беше обврзан со принципот на пресудена работа (*res judicata*), што значи дека учеството на овие двајца судии немаа влијание врз односниот дел на втората пресуда; а што се однесува до прашањето на немање зла намера, што е сосема различно прашање во двата случаи и покрај тесните врски меѓу нив, немало докази што би сугерирале дека судиите на било кој начин биле обврзани со проценката што ја направиле во првиот предмет.

Заклучок: нема повреда (едногласно).

На овој линк може да се најдат [Case-Law Information Notes](#)

© Совет на Европа/Европски суд за човекови права 2012

Официјални јазици на Европскиот суд за човекови права се англискиот и францускиот. Овој превод е изработен со поддршка на Human Rights Trust Fund на Советот на Европа (www.coe.int/humanrightstrustfund). Преводот не е обврзувачки за Судот, ниту Судот презема било каква одговорност за неговиот квалитет. Преводот може да се префрли од HUDOC базата на податоци за судската пракса на Европскиот суд за човекови права (<http://hudoc.echr.coe.int>) или од други бази на податоци со кои Судот го споделил. Може да биде репродуциран за некомерцијални цели под услов да се наведе потполниот наслов на предметот заедно со горната назнака за авторски права и споменувањето на Human Rights Trust Fund. Ако постои намера да се употреби некој дел од овој превод за комерцијални цели, Ве молиме контактирајте ги publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.